

דרכים להגברת הבטיחות הביולוגית במשקי החלב ד"ר ש. פרידמן ד"ר ע. שווימר – מועצת החלב – מאל"ה

כללי – בטיחות ביולוגית ברפתות ובדירים נועדה להבטיח את בריאותם של בע"ח ובני אדם ברמה המרבית, ע"י צמצום הסיכון לחדירת גורמי מחלות. האחריות ליישום מדיניות בטיחות ביולוגית במשקי החי היא על כל הגורמים העוסקים בענף, אך בעיקר מוטלת על המגדל עצמו. במקרים בהם בכל זאת חדרה המחלה, יפעילו הגורמים המקצועיים והשו"ט נוהלי עבודה בהתאם לאופי וחומרת המחלה. אין מסמך זה מתכוון לעסוק במצבים אלו אלא בהמלצות מניעה בלבד.

גורמי סיכון אנושיים להחדרת מחלה לעדר:

- עובדים קבועים ברפת/דיר, ובמיוחד אם הם עובדים מחוץ למשק ובאים במגע עם בע"ח אחרים.
- נותני שירותים מקצועיים קבועים רופא מטפל, מזריע, מטלף, גוזזי צמר, בודקי הריון בכבשים (US), מבקרי משקים של המחלבות, טכנאים ומדריכים.
- סוחרי בקר/צאן.
- ספקי ציוד/תכשירים למגזר החקלאי.
- רופאים ופקחים המבצעים פעילות פיקוח ו/או חיסונים במשק החי.
- מובילי מזון ממרכזי המזון בחלוקה היומית.
- מפני זבל ופגרים.
- מבקרים הבאים בעיקר מהמגזר החקלאי.

המועצה לענף החלב בישראל - ייצור ושיווק (חל"צ)

המערך הארצי לבריאות העטין ואיכות החלב (מאל"ה):

ת.ד. 3553 פארק תעשייה קיסריה 3088900
טל: 04-6274477, פקס: 04-6274242
maale@milk.org.il

משרד:

דרך החורש 4, יהוד
ת.ד. 97, יהוד, מיקוד: 5610002
טל: 03-9564750, פקס: 03-9564766
office@milk.org.il
www.milk.org.il

איך גורם מחלה עלול לחדור לעדר?

- א. רכישת בע"ח נגועים במחלה לעדר. לא תמיד תתבטא המחלה בשלב הראשוני בסימנים קליניים (נראים). **מגע פיזי ישיר** של בע"ח הנגוע, או באמצעות **מגע עם הפרשותיו**, יהוו את המקור להתפשטות המחלה לבע"ח אחרים בעדר.
- ב. **בגדים, מגפיים, כלי רכב, ציוד עבודה, ציוד מכון חליבה, מזון, חלב וקולוסטרום לא מפוסטרים, מים, זבל - המזוהמים בהפרשות של גורם המחלה - עלולים לשמש כמעבירים פיסיים של המחלה.**
- ג. **חיות בר, חרקים מעופפים, קרציות, חיות מחמד, עופות בר ובית.**
- ד. **רוחות (פה וטלפיים):**

עקרונות הבטיחות הביולוגית במשק החי:

- א. העבודה במשק החי תתבצע על פי נוהלי עבודה **כתובים**, שיבטיחו מניעת חדירת המחלה, וימזערו את הנזק הנגרם ממנה, אם בכל זאת התפרצה.
- ב. שמירה על **"משק סגור"**. יש להימנע במידת האפשר מרכישת בע"ח חדשים מכל הגילים. במידה ויש הכרח לבצע קנייה, חובה לבצע **בדיקות מקדימות** טרם הבאת בע"ח למשק (בדיקות חובה ורשות ע"פ גורמי הסיכון לגופו של כל מקרה).
- ג. בע"ח נרכש חייב **בהפרדה - להסתכלות ומעקב** - משאר העדר למשך כשלושה שבועות.
- ד. בע"ח **חולים יופרדו, במתחם נפרד** מהעדר הבריא, ויהיו תחת השגחה ובקרה רפואית, תוך מתן תנאים מיטביים עד להחזרתם לעדר הכללי.
- ה. יש להקפיד על **היגיינה אישית** של העובדים להבטחת בריאותם ובריאות בע"ח.
- ו. קיום **מעקב ופיקוח וטרינרי** (רופא מטפל) על בסיס חוזי קבוע.
- ז. **באחריות המגדל** לדאוג לביצוע **חיסונים / טיפולים מונעים / תיעוד**; כל זאת ע"פ המלצות הגורמים המקצועיים.
- ח. יש לדאוג **לצמצום תנועת אנשים וכלי רכב במשק החי**; יש לבצע בקרה ושליטה בכניסה וביציאה למשק, תוך הגדרה והכוונה לאזורי חניה, אזורי תנועה מורשים ומתן הנחיות לאורחים ולבעלי מקצוע נותני שירותים.

המועצה לענף החלב בישראל - ייצור ושיווק (חל"צ)

המערך הארצי לבריאות העטין ואיכות החלב (מאל"ה):

ת.ד. 3553 פארק תעשייה קיסריה 3088900
טל: 04-6274477, פקס: 04-6274242
maale@milk.org.il

משרד:

דרך החורש 4, יהוד
ת.ד. 97, יהוד, מיקוד: 5610002
טל: 03-9564750, פקס: 03-9564766
office@milk.org.il
www.milk.org.il

נקודות להתייחסות ליישום הבטיחות הביולוגית במשק החי:

א. עובדים ומנהלי משק החי

- העובדים חייבים להיות בריאים, ללא מחלות של דרכי הנשימה, דרכי העיכול, או פצעים חיצוניים.
- בגדי העבודה יוחלפו מידי יום תוך הקפדה על כללי היגיינה אישיים.
- העובדים יינעלו נעלי עבודה גבוהות או מגפיים (לעולם לא יחפים או סנדלים).
- עבודה במכון החליבה תתבצע תמיד עם מגפיים, סינר, כובע וכפפות חד פעמיות. בתחילת החליבה ובסופה חייב המגדל לשטוף ידיים במים וסבון ולעבוד כל הזמן עם כפפות חד פעמיות.
- מכון החליבה וציודו הנלווה ינוקו ויחוטאו בהתאם להנחיות מדריכי מאל"ה.
- בכניסה לעבודה, במהלך העבודה וביציאה ינקו ויחטאו העובדים את המגפיים ו/או ציוד אחר שבשימושם.

ב. בקרת תנועה על נותני שירותים קבועים למשק

- מועד הגעתם יתואם מראש ובאישור מנהל/בעל המשק.
- יוגדרו ויסומנו מקום חניית הרכב ואזורי פעילות לכל בעל מקצוע.
- תחול חובת ניקיון וחיטוי נעליים/מגפיים בכניסה וביציאה מהמשק, כולל ציוד וכלי העבודה הקבועים שלהם.
- מסוחרים יידרש אישור לניקוי וחיטוי יומי של הרכב. במקביל יוגדר מראש מקום חניית רכבם, שיהיה רחוק ממקום משכנם של בע"ח.
- העמסה של בע"ח או גופות על רכב פינוי תהיה במקום ייעודי, המרוחק מהסככות וממכון החליבה.

המועצה לענף החלב בישראל - ייצור ושיווק (חל"צ)

משרד:

דרך החורש 4, יהוד

ת.ד. 97, יהוד, מיקוד: 5610002

טל: 03-9564750, פקס: 03-9564766

office@milk.org.il

www.milk.org.il

המערך הארצי לבריאות העטין ואיכות החלב (מאל"ה):

ת.ד. 3553 פארק תעשייה קיסריה 3088900

טל: 04-6274477, פקס: 04-6274242

maale@milk.org.il

ג. מבקרים / אורחים

- ביקורים יתואמו מראש עם מנהל המשק.
- כניסתם תורשה אך ורק למקומות מוגדרים מראש.
- המגדל חייב לספק **חלוקים וערדליים חד פעמים**, אשר בתום הביקור יפוננו לאשפה המקומית.
- **משקים תיירותיים** מחויבים גם הם בכללי הזהירות הנ"ל, בנוסף לליווי צמוד ע"י בעל המשק או נציגו.

ד. נוהלי עבודה כללים:

- יש למנוע **מציוד המזוהם בזבל לבוא במגע עם המזון** (טרקטורים, כלי רכב, עגלות פריקה, כדים, כלי הגמעה). יש לצמצם/למנוע תנועת כלי רכב על אבוס האכלה.
- לפסטר חלב נפסד – שאינו ראוי לשיווק - ו/או קולוסטרום.
- אין לשתות בשום פנים ואופן חלב שלא עבר פסטור!
- אספקת **המים** חייבת להיות באיכות מי שתייה, תוך בקרה על ניקיון השקתות מזבל או מזיהומים אחרים.
- אזור **בע"ח הצעירים ותא ההמלטות יגודרו**, והכניסה אליהם תותר אך ורק למורשים ולאחר ניקוי וחיטוי המגפיים / נעליים (יש להתקין עמדות שטיפה וחיטוי).
- **פגרי בע"ח** יפוננו מיידית לאזור ייעודי- עד לפינוים למתקן הכילוי.

ה. "הגנה מרחבית"

- **כל משק החי יגודר** למניעת כניסה של גורמים בלתי מורשים, חיות בית ומחמד (כלבים, חתולים, עופות) וחיות בר.
- יוקמו שני שערים – **כניסה להולכי רגל וכניסה לרכבים**. שניהם יהיו סגורים במרבית שעות היממה ויפתחו לאחר אישור כניסה ע"י מנהל המשק או בא כוחו.
- על השערים יוצבו **שלטים** האוסרים כניסה מורשית ללא רשות, ומספרי הטלפון לצורך התקשרות לתאום כניסה.
- **בריכת/מתקן חיטוי** בכניסה למשק החי יופעל על פי הנחיות השו"ט.
- **פעולות ריסוס והדברה** כנגד מזיקים ומעופפים למיניהם יבוצעו ע"פ הנחיות בעלי מקצוע מורשה/מוסמך.

המועצה לענף החלב בישראל - ייצור ושיווק (חל"צ)

המערך הארצי לבריאות העטין ואיכות החלב (מאל"ה):

ת.ד. 3553 פארק תעשייה קיסריה 3088900
טל: 04-6274477, פקס: 04-6274242
maale@milk.org.il

ISIRAC
הרשות הלאומית
להסמכת מעבדות
ISO/IEC 17025
מס. 149

מכון החקנים הישראלי

משרד:

דרך החורש 4, יהוד
ת.ד. 97, יהוד, מיקוד: 5610002
טל: 03-9564750, פקס: 03-9564766
office@milk.org.il
www.milk.org.il